

матеріали наук.-практ. конф. (м. Одеса, 31 жовт. 2008 р.) / МВС України, Одес. держ. ун-т внутр. справ. Одеса, 2008. С. 11–13.

8. Шевченко Т. В. Критеріальні дослідження ефективності дій малих оперативних груп // Наукове забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України : зб. тез доп. VIII наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 берез. 2017 р.). Харків : НАНГУ, 2017. С. 127–130.

9. Шевченко Т. В. Екстремальні умови під час виконання повноважень поліцейськими та їх вплив на гарантування особистої безпеки поліцейського. *Право і суспільство*. 2017. С. 135–139.

Надійшла до редколегії 15.04.2019

УДК 355.234

С. А. КАПЕЛЮШНИЙ,

*начальник відділу військової освіти та наукової роботи
управління бойової та спеціальної підготовки*

Головного управління Національної гвардії України;

 <https://orcid.org/0000-0001-9745-9288>;

С. В. БЕЛАЙ,

професор, старший науковий співробітник

науково-дослідної лабораторії будівництва та оперативного застосування

Національної гвардії України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності

Національної гвардії України;

 <https://orcid.org/0000-0002-0841-9522>

ДО ПИТАННЯ РОЗРОБЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СЕРЖАНТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Доведено актуальність питання розроблення системи професійного розвитку сержантського складу Національної гвардії України. Розкрито сутність Кваліфікаційного стандарту підготовки і План підготовки, які являють собою програму навчання рядового складу.

Ключові слова: *сержантський склад, Національна гвардія України, професійний розвиток, курс лідерства.*

Сьогодні Національна гвардія України рухається шляхом реформування та розбудови за зразком військових формувань провідних країн ЄС та НАТО. Ключовим етапом у процесі модернізації та оновлення сил безпеки і оборони України є формування високопрофесійного сержантського складу, який є кісткою багатьох передових армій світу [1].

Величезну роль в успішних та позитивних перетвореннях, що нині відбуваються у Національній гвардії України, відіграє всебічна підтримка іноземних партнерів Національної гвардії України. Зокрема, 18 травня 2018 року була підписана Технічна угода між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством національної оборони і Збройними силами Канади. У рамках реалізації Технічної угоди у Національній гвардії України розпочала роботу канадська військова навчальна місія «ЮНІФАЄР», яка дозволить військовослужбовцям Національної гвардії України вивчити іноземний досвід у сфері стандартів та моделей підготовки рядового, сержантського і офіцерського складу.

У рамках зусиль із розвитку сержантського складу був створений документ «Загальні вимоги до представника сержантського складу», в основі якої лежать «Структура військового працевлаштування» і «Загальні вимоги до представника сержантського складу» Збройних сил Канади [2]. Ці документи були основоположними під час розроблення Кваліфікаційного стандарту і Плану підготовки.

Кваліфікаційний стандарт підготовки і План підготовки – це один із перших ґрунтовних результатів співпраці фахівців місії «ЮНІФАЄР» та фахівців Національної гвардії України. Ці основоположні документи являють собою програму навчання рядового складу для присвоєння йому первинного військового звання осіб сержантського та старшинського складу – «молодший сержант». Отже впровадження у життя положень цих документів є важливим етапом у розвитку сучасної сержантської «вертикалі» Національної гвардії України, переходу Національної гвардії України на стандарти НАТО у сфері професійної підготовки особового складу.

Зазначені документи розроблено відповідно до Системи індивідуальної підготовки та освіти Збройних Сил Канади (CFITES) і є першим кроком на шляху впровадження системного підходу до підготовки в рамках системи індивідуальної підготовки та освіти Національної гвардії України.

Систему професійного розвитку представника сержантського складу Національної гвардії України було описано у «Загальних вимогах до представника сержантського складу Національної гвардії України» [2]. Система професійного розвитку представника сержантського складу ділиться на 5 чітких періодів розвитку. Діяльність спрямована на професійний розвиток і визначена для кожного періоду, передбачає індивідуальну підготовку, навчання, можливості для саморозвитку і час, необхідний для перебування у званні з метою отримання цінного досвіду роботи. Кожен період розвитку являє собою поступове збільшення рівнів підзвітності, відповідальності, повноважень, компетентності, лідерства та знань.

Система професійного розвитку сержанта складається із чотирьох елементів:

- освіта забезпечує базу знань і інтелектуальних навичок, на основі яких можна правильно витлумачити інформацію і надати обґрунтовану оцінку;
- підготовка надає навички, знання і ставлення необхідні для виконання покладених обов'язків;
- досвід – це застосування і подальший розвиток навичок, знань і ставлень отриманих шляхом навчання, освіти і саморозвитку при виконанні призначених обов'язків та на посадах, зокрема під час операцій та командуванні;
- саморозвиток – це професійне або особисто орієнтоване навчання за власною ініціативою, яке зазвичай здійснюється в особистий час.

Кваліфікаційний стандарт і План підготовки спрямовані на опис очікуваних результатів у системі загального професійного розвитку сержантського складу. Вони диктують стандарти і правила проведення Базового курсу лідерства, який є вимогою для військовослужбовця для проходження періодів розвитку та підвищення до звання.

Мета Базового курсу лідерства полягає в підготовці відібраних майбутніх молодших командирів для виконання обов'язків сержанта в Національній гвардії України [2].

Базовий курс лідерства є своєрідними воротами у сержантський корпус Національної гвардії України. Ті, хто успішно пройшли базовий курс лідерства, мають необхідний досвід, визначений системою професійного розвитку сержантського складу і були відібрані командуванням, будуть підвищені до звання молодший сержант і потім можуть бути призначені на посаду командира відділення або еквівалентну посаду. Курс розроблений з метою підтвердження базових військових і професійних знань і в значній мірі зосереджений на розвитку лідерських навичок, знань і здібностей кандидатів.

Зазначений курс лідерства призначений для підготовки функціонально орієнтованого, фізично розвиненого, розумово стабільного молодшого командира, який освоїть основні навички та знання, властиві командирам у Національній гвардії України. Ця підготовка призначена для відбору лідерів першого рівня і формування базового рівня, необхідного для практичної реалізації лідерських навичок, як у підрозділі, так і в розгорнутих операціях, в інтегрованому, об'єднаному чи комбінованому середовищах [3]. Цей курс стане основою для подальшого розвитку лідерства, спеціальної і професійної підготовки, спрямованих на підготовку військовослужбовця до виконання своїх функціональних обов'язків в якості військовослужбовця Національної гвардії України.

Щоб отримати право на проходження базового курсу лідерства, кандидат повинен бути солдатом військової служби за контрактом, відповідати фізичним вимогам Національної гвардії України, бути відібраним командуванням згідно з особистими якостями притаманними представникам сержантського корпусу переліченими вище і бути готовим діяти згідно з «етносом Національної гвардії України» [2].

Майбутні сержанти, які будуть задіяні в одному із функціональних підрозділів Національної гвардії України, у рамках періодів розвитку одразу після завершенні цієї частини навчання повинні будуть пройти навчальний модуль відповідно до функціональної області для того, щоб отримати кваліфікацію необхідну для виконання обов'язків молодшого командира у своїх підрозділах.

«Загальні вимоги до представника сержантського складу Національної гвардії України» визначають рівень підготовки та освіти, наставництва, досвіду і саморозвитку, які вимагаються від представника сержантського складу. Кваліфікаційний стандарт і План підготовки описують цілі діяльності, розроблені на основі загальних вимог до рівня підготовки детально описаних у «Загальних вимогах до представника сержантського складу Національної гвардії України» для періодів розвитку. Цілі діяльності формують основу для встановленої індивідуальної підготовки та освіти і, при необхідності, формулюють очікування щодо рівня наставництва, досвіду та саморозвитку, коли підвищення рівня необхідне.

Ціль діяльності 1 – Фізична підготовка.

Ціль діяльності 2 – Застосування особистої зброї.

Ціль діяльності 3 – Проводити відпрацювання та процедури по РХБЗ.

Ціль діяльності 4 – Надавати першу медичну допомогу.

Ціль діяльності 5 – Діяти у тактичному середовищі.

Ціль діяльності 6 – Виконувати прийоми стрийової підготовки.

Ціль діяльності 7 – Змушувати дотримуватись звичаїв та традицій Національної гвардії України.

Ціль діяльності 8 – Забезпечувати захищені та безпечні умови.

Ціль діяльності 9 – Прагнути до саморозвитку.

Ціль діяльності 10 – Командувати підлеглими.

Ціль діяльності 11 – Забезпечувати добробут підлеглих.

Ціль діяльності 12 – Підтримувати порядок та дисципліну.

Ціль діяльності 13 – Застосовувати навички письмової та усної комунікації.

Ціль діяльності 14 – Навчати особовий склад.

Ціль діяльності 15 – Планувати військову операцію.

Ціль діяльності 16 – Проводити операції.

Ціль діяльності 17 – Управляти ресурсами.

Ціль діяльності 18 – Застосовувати нормативно-правову базу Національної гвардії України та МВС.

Ціль діяльності 19 – Керувати інституцією.

Надалі після розробки Кваліфікаційного стандарту підготовки для всіх періодів розвитку планується об'єднати їх в один інтегрований Кваліфікаційний стандарт з усіма цілями діяльності (з використанням «Загального кваліфікаційного стандарту сержантського корпусу Збройних сил Канади» у якості зразка). Цілі діяльності таблиці повинні містити необхідні елементи цілі діяльності, включаючи опис діяльності, умови та стандарт виконання, таким чином наочно відображаючи прогрес від першого до п'ятого періоду розвитку.

Вони надаватимуть вищому командуванню і безпосереднім керівникам загальне розуміння необхідне для того, щоб спрямувати та надихнути підлеглий особовий склад на шляху до досягнення визначених стандартів, а також для кар'єрного просування через періоди розвитку.

Висновки. Система професійного розвитку сержантського складу повинна базуватися на наступних положеннях.

1. Кваліфікаційний стандарт підготовки і План підготовки є першочерговими керівними документами для планування, розробки, проведення та оцінювання Базового курсу лідерства сержантського складу.

2. Основою для розробки планів занять, інших матеріалів курсу, розкладів курсу, навчальних об'єктів, інших навчальних засобів у поєднанні із «Загальними вимогами до представника сержантського складу», а також поточною доктриною та концепціями Національної гвардії України є Кваліфікаційний стандарт підготовки і План підготовки.

3. Кваліфікаційний стандарт підготовки і План підготовки є підтримкою для затвердження процесу підготовки представників сержантського складу.

4. Напрями подальших досліджень будуть спрямовані на розробку Кваліфікаційного стандарту підготовки для всіх періодів у вигляді єдиного інтегрованого Кваліфікаційного стандарту з усіма цілями діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Концепція розвитку професійного сержантського та старшинського складу Національної гвардії України : затв. наказом Командувача Національної гвардії України від 24.07.2017 № 465.

2. Капелюшний С. А., Бelay С. В. Вимоги до сержантського складу Національної гвардії України: досвід збройних сил Канади та США. *Чесць і закон*. 2019. № 2 (49). С. 75–81.

3. Бelay С. В., Капелюшний С. А. До питання визначення ролі сержантського складу у проведенні спеціальних операцій // Актуальні питання забезпечення службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони : матеріали регіонального круглого столу (м. Харків, 19 квіт. 2019 р.) / Нац. акад. Нац. гвардії України. Харків : ФОП Бровін О. В., 2019. С. 133–135.

Надійшла до редколегії 18.03.2019

УДК 377.36.091.3:351.74

В. В. КОЛІСНІЧЕНКО,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-4896-7889>;

О. А. СОКОЛОВ,

старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-9738-5378>

ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ВИЗНАЧАЛЬНОГО КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ

На основі наукових поглядів вчених та практики підготовки працівників поліції надано характеристику визначального-функціонального (компонент самооцінки) професійної готовності поліцейського.

Ключові слова: поліцейський, самооцінка, професійна готовність, моральна готовність.

Професійна діяльність працівників підрозділів Національної поліції України передбачає низку особливостей, що спричиняють виникнення негативних емоційних станів і порушень перебігу психічних процесів. До таких особливостей, зокрема, належать: постійні контакти з різними категоріями громадян, особами, які перебувають під дією алкоголю та наркотичних речовин, психічно хворими; наявність конфліктних ситуацій, учасником яких